
Selekcijsko tekmovanje s področja zgodovine za učenke in učence 8. in 9. razreda osnovne šole

NAVODILA ZA VREDNOTENJE – ŠOLSKA STOPNJA TEKMOVANJA, 5. 12. 2024

Splošna navodila za vrednotenje

- Če je pravilnemu odgovoru dodano nekaj, kar ni pravilno (tudi zapis v oklepaju), se odgovor vrednoti kot nepravilen.
- Ne priznajo se zapisi, ki imajo zaradi pravopisnih napak spremenjen pomen.
- Pri nalogi izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom se točke ne prizna, če je izbran več kot en odgovor.
- Kot sprejemljivi odgovori se priznajo tudi odgovori, ki jih je Državna tekmovalna komisija zapisala v *poševnem tisku* ali v oklepaju.
- Upoštevajo se tudi drugi strokovno utemeljeni odgovori.

1. naloga (4 točke)

- a) Palacij/Palas. (1 točka)
- b1) Višja nadstropja so bila najpogosteje iz lesa, (1 točka)
- b2) izpostavljena pa so bila predvsem požaru. (1 točka)
- c) Leseni opaži so bili odmaknjeni od sten oz. stropa zaradi boljše (toplotne) izolacije./Delovali so kot zračne blazine med stenami (kar je zagotavljalo toplotno izolacijo). (1 točka)

2. naloga (6 točk)

- a) Spahnjenica/-e. (1 točka)
- b) C (1 točka)
- c) Napa je odvajala dim skozi posebno tuljavo na prosto. S tem v prostoru ni bilo več dima. (1 točka)
- č) Krušne peči so morale biti odmaknjene vsaj tri korake od ograje./Lastniki so morali posebej poskrbeti za varnost pred požari. (1 točka)

Eden izmed zapisov 1 točka.

d1) Jame so služile shranjevanju ledenih klad, s katerimi so zagotavljali ustrezne razmere za shranjevanje pokvarljivih živil. (1 točka)

d2) Nadomestili so jih z globoko jamo, ki so jo izkopali v pobočje bližnjega hriba ali v zemljo. (1 točka)

3. naloga (5 točk)

a) Podpeč. (1 točka)

b) Ljubljanica je zelo globoka, motna reka, zato jih iz nje niso mogli pobrati. (1 točka)

c) Nekateri meči imajo ohranjene tudi lesene ročajne obloge in lesene dele nožnic, ki na mečih s kopnega niso ohranjene. (1 točka)

č) Arheologi lahko meče približno datirajo na podlagi tipoloških razdelitev, ki so jih za posamezne meče (glaviče, branike in rezila mečev) uvedli nekateri evropski raziskovalci. (1 točka)

d) B (1 točka)

4. naloga (4 točke)

a1) Dana vas je nastala konec srednjega veka, saj je na sliki razvidno, da so parcele razdeljene v geometrijsko pravilne oblike (dolge njive), ta razdelitev pa je bila značilna za načrtno/mlajšo obliko kolonizacije. (1 točka)

Učenec mora obvezno svoj odgovor utemeljiti s pomočjo značilnosti vasi na sliki.

a2) Načrtna kolonizacija/Mlajša kolonizacija. (1 točka)

b) Franciscejski kataster (iz leta 1824). (1 točka)

c) C (1 točka)

5. naloga (4 točke)

a) Vrba/Vrba na Gorenjskem. (1 točka)

b1) Kamni pod lipo so bili namenjeni dvanajstim/12 hišnim gospodarjem v vasi. (1 točka)

b2) Odločali so npr. o času opravljanja nekaterih poljskih opravil, o spuščanju živine k paši (na sicer obdelovalnem svetu), o upravljanju skupnih vaških naprav/zemljišč. (1 točka)

Za 1 točko morajo navesti dve/2 opravili.

Za zapis dveh pomembnih zadev skupaj 1 točka.

c) Župan/Starešina vaške skupnosti. (1 točka)

6. naloga (4 točke)

a) Koper, Ljubljana. (1 točka)

Obkroženi sta dve največji srednjeveški mesti, skupaj 1 točka.

b) Trg ni imel pravice do obzidja in pravice do oznake mesto. (1 točka)

c) Novo mesto. (1 točka)

č) S tem zapisom je razvidno, da je bila Ljubljana že v tistem času meščanska naselbina z vsemi (pravno oblikovanimi) pravicami. (1 točka)

7. naloga (4 točke)

a) B (1 točka)

b) Pravica do zaprtja mestnih svetov je pomenila, da so člani mestnih svetov lahko bili samo člani patricijskih družin/pravica do članstva v mestnem svetu, dana z rojstvom. (1 točka)

c) To je bila dolžnost varovanja in obrambe mesta. (1 točka)

č) Izrek »Mestni zrak osvobaja« je pomenil, da je podložnik, ki je v mestu preživel leto in dan, ne da bi gospod zahteval njegovo vrnitev, postal svoboden, ne pa hkrati meščan. (1 točka)

Za 1 točko mora razlaga vsebovati obdobje, ki ga je moral podložnik preživeti v mestu, in tudi to, da gospodar vrnitve ni zahteval.

8. naloga (4 točke)

a) Statut. (1 točka)

b) A (1 točka)

c1) To so bila dekleta. (1 točka)

c2) Soglasje k poroki sirot so morali podati sorodniki, skrbniki ali mestni (po)glavar. (1 točka)

Za 1 točko mora učenec navesti vse tri osebe.

9. naloga (5 točk)

a) A (1 točka)

b) Oče jo je razdedinil. (1 točka)

c) Dediščina je bila razdeljena enakomerno med vse potomstvo/vse otroke. (1 točka)

č1) Varuh skrbnik je moral sirote primerno hraniti in oblačiti. (1 točka)

č2) Varuh skrbnik je moral preudarno gospodariti s premoženjem sirot in imetje ob polnoletnosti izročiti v stanju, kot ga je prejel. (1 točka)

10. naloga (5 točke)

a) A (1 točka)

b) V skriptoriju so menihi/redovniki prepisovali (in okraševali) knjige, (zato se je širilo znanje, pismenost). (1 točka)

c) V zgodnjeh grobovih so bili še raznoliki pridatki (orožje, orodje, posoda, hrana), v krščanskih grobovih pa so bile le kakšne svetinjice, križci (predmeti krščanskega pomena). (1 točka)

č1) Freska ima tak naslov, ker na njej ljudje vseh starosti in družbenih slojev iz srednjega veka plešejo s smrtjo. (1 točka)

č2) Freska predstavlja srednjeveško miselnost, da smo v smrti vsi enaki, vse nas čaka isti konec. (1 točka)

11. naloga (5 točk)

NE, DA, DA, DA, NE *Za vsak pravilen odgovor 1 točka, skupaj 5 točk.*